

2011. március 22. kedd
Pál első levele a korinthusiakhoz 1,18–31
Dr. Herczeg Pál

^{1,18}Mert a keresztről szóló beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje. ^{1,19}Mert meg van írva: "Elveszttem a bölcsék bölcsességét, és az értelmesek értelmét elvettem." ^{1,20}Hol a bölcs? Hol az írástudó? Hol e világ vitázója? Nem tette-e bolondsággá Isten a világ bölcsességét? ^{1,21}Mivel tehát a világ a saját bölcsessége útján nem ismerte meg Istent a maga bölcsességében, tetszett Istennek, hogy az ígéhirdetés bolondsága által üdvözítse a hívőket. ^{1,22}És miközben a zsidók jelt kívánnak, a görögök pedig bölcsességet keresnek, ^{1,23}mi a megfeszített Krisztust hirdetjük, aki a zsidóknak ugyan megütközés, a pogányoknak pedig bolondság, ^{1,24}de maguknak az elhívottaknak, zsidóknak és görögöknek egyaránt, az Isten ereje és az Isten bölcsessége. ^{1,25}Mert az Isten "bolondsága" bölcsőbb az emberek bölcsességénél, és az Isten "erőtlensége" erősebb az emberek erejénél. ^{1,26}Mert nézzétek csak a ti elhívásokatokat, testvéreim; nem sokan vannak köztetek, akik emberi megítélés szerint bölcsék, hatalmasok vagy előkelők. ^{1,27}Sőt azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében bolondok, hogy megszégyenítse a bölcséket, és azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében erőtlének, hogy megszégyenítse az erőseket: ^{1,28}és azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek; és a semmiket, hogy semmikké tegye a valamiket; ^{1,29}hogy egyetlen ember se dicsekedjék az Isten színe előtt. ^{1,30}Az ő munkája az, hogy ti a Krisztus Jézusban vagytok. Őt tette nekünk Isten bölcsességgé, igazsággá, megszentelődéssé és megváltássá, ^{1,31}hogy amint meg van írva: "Aki dicsekszik, az Úrral dicsekedjék."

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Az előző perikópa azzal végződött, hogy nem a bölcsesség beszéde, hanem Krisztus keresztre feszítése a gyülekezet bázisa. Most ez folytatódik többféle apologetikus formában.

A keresztről szóló beszéd (*logos tou stayrou*) mint már említettük, nem csupán a keresztre feszítés tényének hirdetése, hanem az egész Krisztus-esemény üdv-

szerző erejének megvallása. Hiszen minden ember keres a maga számára valami értéket, maradandót, akár üdvösséget is – a pogány vallások is kínáltak valami „üdvösséget” híveiknek.

Az első nagy apológia: vannak választottak és nem választottak. Az evangélium megszólította és elhívta a választottakat az üdvösségre. A nem elhívottak azonban elvesztettek, az evangéliumot bolondságnak vélik. Ugyanakkor a hívők már tudják, hogy az Istennek ereje – vö. Róm 1,16. Innen indul azután egy újabb apologetikus sorozat.

Az el nem hívottak törekvése eleve hiábavaló. Ószövetségi idézetekre épít az apostol, Ézs 29,14-re, majd valószínűleg több más helyre is, (ha nem is szó szerint idézve). Ugyanis az Ézs 19,12 szintén bölcséket említ, a 33,18 összeírót, a 44,25 csalókat, varázslókat. Ignatius szerint ezekre utal Pál. Vagy talán Schlatter érzi jól, hogy egy zsidó „hivatali lista, terminológia” lebeg az apostol szeme előtt? Végeredményben mindegy – ezen az úton hiábavaló törekvés Isten bölcsességét megismerni. A „világ bölcsessége” azonban itt nem a filozófia, nem az ésszerű megismerés és tudás, hanem a hamis vallásosság, vallásfilozófiai igyekezet. Ezek ugyan mai fogalmak, de a hellenista kor kimeríthetetlen tárháza a nem üdvösségre vezető vallásos törekvéseknek. Az apostol szerint Isten megismerésének kizárólagos útja az „Isten bölcsességének”, az evangéliumnak az elfogadása. (vö. Róm 1)

A korinthusi helyzetre tekintettel azután a két legfontosabb kategóriát említi az apostol: a zsidók és görögök igyekezetét. A zsidók Isten hatalmát és akaratát jelekben kívánják átélni – Jézustól is kértek „vitán felüli azonosító jelet” – megkímélni akarván ezzel a személyes döntést. (Nem tudjuk, mi lett volna ez lásd Mt 12,38; 16,1 és par.) A görögök pedig a bölcsességben keresik Istent – de a maguk választotta bölcsességbe nem illeszthető bele a megváltás, megigazítás, bibliai üdvösség gondolata. Isten bölcsessége ugyanis

Krisztus keresztye, küldetése, megváltói munkája. Ez a zsidóknak megütközés (*skandalon*), a görögöknek bolondság (*mória*). Eszerint veti el mindkét oldal az evangéliumot. Pedig az több, erősebb, bölcsőbb az emberinél.

A perikópa másik része a gyülekezet elhívását tárgyalja. Hosszú felsorolás következik arról, hogy Isten kiválasztása nem az emberi kiválóságra épül: a korinthusi gyülekezet tagjai valóban nem az elitből kerültek ki. Gyönyörű ellentétpárokat találunk. Egy esetben azonban a textuskritikai apparátus gondot okoz. Azt olvassuk: „és a semmiket választotta Isten”, de a *kai* kötőszó helye nem biztos itt. Az egyik magyarázó úgy értelmezi ezt: semmik-valamik nem egy új páros, hanem igazából minden ellentétpár összefoglalása: a kiválasztás éppen azokra irányul, akik emberi megítélés szerint (*kata sarkal*) alkalmatlanok a magasabb, isteni útra. A korinthusi gyülekezet ezt nyilván ugyanolyan jól tudta, mint az apostol, vagy mint már gyülekezet kellett, hogy át is élje: Isten a megvetettek és alázatosok elhívója.

Ne legyen a gyülekezetnek kisebbségi érzése a világgal szemben. Többet kapott és magasabbra jutott zsidónál és görögnél. Nem saját kiválósága, hanem Isten elhívása révén. Ezzel dicsekedhet – bár ez sem igazán használható kifejezés: „aki dicsekszik, az Úrral dicsekedjék”. Idézhetnénk a Gal 6,14-et is: csak Krisztus keresztyével lehet dicsekedni. Ez azonban „felülkínálja” a világ szerinti bölcsességet, értéket, kiválóságot.

Prédikációvázlat

Adóbevadások idejét éljük. Egyre döbentebben számoljuk össze a lehetséges *kedvezményezett* vallási közösségeket, az idén 187 a számuk. Jó részük ugyan keresztyén, de néha fogalma sincs az embernek némelyik közösség jellegéről. Van, amely esetleg a nagy világvallásokhoz köthető, de van sok teljesen meghatározhatatlan vallásos (vallásos?) csoport. Korunk ijesztő jelensége ez, különösen viszonylag kicsi, keresztyének hitt hazánkban.

Mindenki keres valamit – általános igazság ez. Szépet vagy hasznosat, tartósat vagy azonnal hasznosíthatót, drágát vagy átlagosat, millió variáció lehetséges. Az áruházak mellett az eszmék, ideológiák is ugyanígy széles választékot kínálnak. Ehhez képest a korinthusi levélben jelzett helyzet még nem olyan bonyolult...

És most hadd kezdjem a magam mondanivalóját egészen más alapon. Mi itt szintén kereső emberek vagyunk? Régen rossz, ha még mindig azok! És nem is csak azért, mert mi már találtunk valami értékeset, hanem azért, mert mi *megtalált* emberek vagyunk. Elhívtak, választottak, üdvözülők – ezt mondja az apostol Korinthusnak – az sem volt elit közösség. De őket Isten elhívta, kiválasztotta, Igéjével táplálta. Legyünk tisztában ezzel, és legyünk nagyon hálásak érte, hogy bennünket is így szólít meg.

Amit pedig a magunk elhívása révén kaptunk, az nem józan belátásunk, nem intellektuális fáradozásunk, nem erkölcsi kiválóságunk révén lett a miénk. Nem ideológia, nem életszemlélet, nem humanizmus vezetett ideig, hanem kérügmá, igehirdetés, Istennek élő Igéje. (Amennyiben a fent említett 187 közösségben erre épülők vannak, rendben van. De ennyiféle? És ami közöttük nem is keresztyén, nem is vallás?)

Korinthusra visszatérve: két kategóriát említ az apostol. A zsidók számára a Krisztus-esemény hite problémás. Nem a Törvény, nem a kultikus áldozat, nem az engedelmesség igazít meg, hanem az Emberfia (!) szenvedése, halála és feltámadása? Nem elég, amit a mi évezredes létünk kínál? Milyen jelt adsz nekünk? – kérdezték Jézustól, de nem kaptak olyan jelt, mely a döntést, a hit vállalkozását megspórolta volna. Elutasították a kérügmát, mint megbotránkozatót. A saját eddigi – bár Istentől rendelt – útjukat járták, nem fogadva el, hogy a „régiek elmúltak és újjá lett minden”. A görögök pedig részben a „józan ész”, részben a hellenizmus kultúrája, részben a vallások, mítoszok, misztériumok hatása és kínálata szerint találták meg a maguk emberi, vallási bázisát. Szünetedő Isten Fia? Megtérés? Bűnbánat? Halottak feltámadása? Szolgálat? Mihez kezd ezekkel egy büszke, „művelt”, bölcs görög? Csak hát melyik út lett maradandó? Melyik az erősebb, melyikben van üdvösség? 2000 év történelme bizonyítja számunkra az igazi értéket. Csak 2000 év? Adja Isten, hogy a magunk éveit, évtizedeit, élete is bizonyosság legyen erről.

Még egy gondolatra térjünk ki a perikópa alapján. Nemcsak a keresés a mindenkori ember jellemzője, hanem az önmegvalósítás igyekezete is. A farizeus úgy érezte: megvalósította magában azt az embert, akit Isten elképzelt. A görög elképzelte: esze, ravaszsága, kultúrája, vallása révén felemelkedhet az istenek kedveltjei, vagy éppen az istenek közé. Mit kínál a keresztyén hit? A „semmiket” választja ki Isten, hogy megszégyenítse a „valakiket”. Önmegvalósításunk eredménye nem a világ bölcsessége szerint való hős, nem öntelt tökéletes ember, hanem olyan boldog ember, mint akiről a Hegyi Beszéd szól. Olyan „erős” ember, mint Pál a 2Kor 12-ben. Olyan fáradhatatlanul célra törő, mint a Fil 3 írja (lehet ezekre, másokra is bővebben hivatkozni).

Kik vagyunk? Mivé lettünk? Krisztus Jézusban vagyunk, Őbenne van, Őerte van bölcsesség, igazság, megszentelődés, megváltás. Az Úrtól lett ez, és csodálatos a mi szemünk előtt...